

2 नूतनमुख्यसचिवस्य विषये मुख्यमन्त्री करिष्यति निर्णयः, प्रबोधसक्सेना इत्यस्य सेवाविस्तारस्य अपि चर्चा

3 सरदारपटेलविश्वविद्यालये मंडी इत्यत्र प्रश्नोत्तरी-प्रतियोगितायाः विशिष्टव्याख्यानस्य च आयोजनम्

4 प्रतिवर्ष २३ ऑगस्ट तिथिः भारतदेशे 'राष्ट्रीय अंतरिक्ष दिवस' इति मन्यते।

स्वस्थनारी-सशक्तपरिवार" अभियानस्य अन्तर्गतं राष्ट्रव्यापि नवलक्षाधिकानि-स्वास्थ्यशिविराणि आयोजितानि - जगतप्रकाशनड्डा

हिमसंस्कृतवार्ता: - केंद्रीयस्वास्थ्य-परिवार-कल्याणमन्त्रिणा जगतप्रकाशनड्डा: वर्येण उक्तं यत् "स्वस्थनारी-सशक्तपरिवार" अभियानस्य अन्तर्गतं राष्ट्रव्यापि नवलक्षाधिकानि-स्वास्थ्यशिविराणि आयोजितानि। नवदेहल्यां निजसमाचारवाहिन्या आयोज्यमाने स्वास्थ्यसम्मेलने भाषमाणः श्रीनड्डा: अवदत् यत् त्रिदशमलव षट्कोट्यधिकानां जनानां परीक्षणं एतस्य अभियानं अंतर्गतं जातम्। अक्टूबरमासस्य द्वितीय-दिनांके एषा संख्या चतुकोटितः अपि अधिकाभविष्यतीति सम्भाव्यते।

यूरोपीय-मुक्त-वाणिज्य-सङ्घीय-देशैः सह मुक्त-वाणिज्यीय-सन्धिः अक्तूबर-मासस्य प्रथमदिनाङ्कात् प्रभावी भविष्यति - केन्द्रीय-वाणिज्य-उद्योग-मन्त्री पीयूषगोयलः

हिमसंस्कृतवार्ता: - केन्द्रीय-वाणिज्य-उद्योग-मन्त्री पीयूषगोयलः अवदत् यत् यूरोपीय-मुक्त-वाणिज्य-सङ्घीय-देशैः तद्वि आइसलेण्ड-उपरेस्टोन-नार्वे-स्विट्जरलैण्ड इत्याख्यैः सह मुक्त-वाणिज्यीय-सन्धिः अक्तूबर-मासस्य प्रथमदिनाङ्कात् प्रभावी भविष्यति। गोयलः अद्य उक्तवान् यत् विकसितदेशाः भारतेन सह वाणिज्यिक-सन्धौ हस्तारक्षार्थम् इच्छुकाः सन्ति। उपर्युक्तानि तथ्यानि मन्त्रिणा ग्रेटर-नाण्डा-मध्ये उत्तर-प्रदेश-अन्ताराष्ट्रिय-वाणिज्य-सम्मेलनस्य समापनावसरे प्रकटितानि।

रेलमन्त्री अश्विनी वैष्णवः बिहाराय त्रयाणाम् अमृतभारत-द्रुत-रेलयानानां समर्पणम् अकरोत्

हिमसंस्कृतवार्ता: - रेलमन्त्री अश्विनी वैष्णवः बिहारस्य उपमुख्यमन्त्री सम्राटचौधरी च बिहाराय त्रयाणाम् अमृतभारत-द्रुत-रेलयानानां समर्पणम् अकुरुताम्। एतानि त्रीणि रेलयानानि मुजफ्फरपुरं चलापल्ली इत्यनेन दरभंगां च मदारजंक्षन इत्यनेन छपरां च आनन्दबिहारटर्मिनल इत्यनेन सह संयोजयिष्यन्ति। रेलमन्त्री नवदेहलीतः आभासीयपटलमाध्यमेन लोकार्पण-कार्यक्रमेण सह समवेतः आसीत्, अपि च उपमुख्यमन्त्री सम्राट् चौधरी पटनाजंक्षनतः एतेषां रेलयानानां शुभारम्भं हरितपताकोत्तलेन अकरोत्।

एतानि रेलयानानि अतिरिच्य चत्वारि यात्रीरेलयानानि नवादा-इस्मामपुर-बक्सर-झाझा-इत्यादीनि प्रमुखनगरैः सह संयुक्तानि भविष्यन्ति। एतैः अमृतभारतरेलयानैः राज्यस्य रेलसम्पर्कः इतोपि सुदृढो भविष्यति, अयञ्च बिहारस्य व्याजेन विकसितभारतस्य संकल्पनायाः दिशि कश्चन विशिष्टपदक्रमो वर्तते। अन्ते च श्रीवैष्णवेन प्रोक्तं यत् पूर्वं रेलवेतन्त्राय केवलं सहस्रकोटिरूप्यकाणां वार्षिकव्ययप्रावधानं भवति स्म तच्च साम्प्रतं दशसहस्रकोटिरूप्यकाणि यावत् वर्धितमस्ति।

रक्षामन्त्रिणा श्रीराजनाथसिंहेन देशस्य मानवसुरक्षारूपरेखायां कृत्रिम बुद्धिमत्ता-तन्त्रस्य झोनयन्त्रस्य स्वचालित-प्रतिक्रिया-तन्त्रस्य च एकीकरणार्थं प्रबला प्रतिबद्धता प्रकटिता

हिमसंस्कृतवार्ता: - रक्षामन्त्रिणा राजनाथसिंहेन देशस्य कृत्रिम बुद्धिमत्तातन्त्रस्य झोनयन्त्रस्य स्वचालित-प्रतिक्रिया-तन्त्रस्य एकीकरणार्थं सबल-प्रतिबद्धता प्रकटिता। नवदेहल्यां द्वाचत्वारिंशे भारतीय-तटरक्षक-बल-नायकानां सम्मेलनस्य उद्घाटनसत्रं सम्बोधयन् श्रीसिंहः अवदत् यत् भारतीय-तटरक्षकबलैः आन्तार्जालिक-इलेक्ट्रानिक-युद्ध-सदृश-संकटस्थैः रक्षणार्थं प्रशिक्षणम् उपकरणानि च निरन्तरम् उन्नतानि स्वानुकूलानि च करणीयानि। श्रीसिंहेन इदमपि प्रोक्तं यत् प्रतिक्रिया कालः अतीव न्यूनः करणीयः

तदर्थं तत्परतां सुनिश्चेतुं स्वचालित-निरीक्षण-तन्त्रस्यापि विस्तारः व्यापकस्तरेण करणीयः इत्येतत् सर्वम् अत्यावश्यकं वर्तते। रक्षामन्त्रिणा सूचितं यत् प्रतिवेशि-देशेषु अस्थिरता-कारणात् शरणार्थिनः सामुद्र-मार्गेण प्रवेशस्य प्रयत्नं कुर्वन्ति, अतः समुद्रीया तटीया सुरक्षा च प्रभारिवरूपेण करणीया। रक्षामन्त्रिणा राजनाथसिंहेन इदमपि यत् प्रकाशितं यत् अस्माकं महिलासैन्यबलम् अपि अग्रिमपंक्तौ कार्यरतम् अस्ति एतच्च प्रशंसनीयमस्ति, अन्ते च रक्षामन्त्रिणा कथितं यत् अस्माकं तटरक्षकबलं बाह्याभ्यन्तरसुरक्षां सुनिश्चेतुं महत्त्वपूर्णभूमिकां निर्वहति

सुभाषितम्

वाणी रसवती यस्य,
यस्य श्रमवती क्रिया।
लक्ष्मीः दानवती यस्य,
सफलं तस्य जीवितम्॥

अर्थात्- जिस मनुष्य की वाणी मीठी हो, जिसका कर्म परिश्रम से भरा हो, जिसका धन दान करने में प्रयुक्त हो, उसका जीवन सफल है।

प्रतिदिनं नवीनतमं हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं 7876636263 Whatsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु

To get the latest h|msanskritvartah Daily Sanskrit Newspaper every day, write Hello on 7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम् जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

तमिलनाडुराज्यस्य करूरमध्ये अभिनेतुः विजयथालापति इत्यस्य जनसभायाम् जातायाः घटनायाः कारणान्वेषणार्थं किञ्चित् दलीय-प्रतिनिधि-मण्डलं तत्र प्रेषितम् - जगतप्रकाशनड्डा:

हिमसंस्कृतवार्ता: - भारतीय-जनता-पार्टीति-दलस्य अध्यक्षः जगतप्रकाशनड्डा: अवदत् यत् तमिलनाडुराज्यस्य करूरमध्ये अभिनेतुः विजयथालापति इत्यस्य जनसभायाम् उत्कण्ठित-जन-भीति-संचारकारणात् जातायां घटनायां नैकेषां जनानां मृत्युः जातः, तत्र कथं कृत्वा इयं घटना प्रवृत्ता तस्य कारणान्वेषणार्थं किञ्चित् दलीय प्रतिनिधिमण्डलं तत्र प्रेषितम् अस्ति। भाजपेतिदलीय-प्रतिनिधिमण्डलं प्रभावितपरिवारैः सह मेलयिष्यति, तथा च अध्यक्षाय समारम्भामपि

नूतनमुख्यसचिवस्य विषये मुख्यमन्त्री करिष्यति निर्णयः, प्रबोधसक्सेना इत्यस्य सेवाविस्तारस्य अपि चर्चा

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। मुख्यसचिवः प्रबोधसक्सेना मंगलवासरे सेवानिवृत्तः भविष्यति। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः अपि मंगलवासरे नूतनमुख्यसचिवस्य विषये निर्णयं करिष्यति। मुख्यमन्त्री सुखः नूतनः मुख्यसचिवः कः भविष्यति इति विषये २९ सितम्बर यावत् स्वयोजनं न प्रकाशितवान्। परन्तु केके पन्तः, संजयगुप्ता च अस्य पदस्य स्पर्धायां स्तः। सोमवासरे अपि चर्चा अभवत् यत् यदि केन्द्रसर्वकारः तस्मै अनुमतिं ददाति तर्हि प्रबोधसक्सेना अन्यं विस्तारं प्राप्तुं शक्नोति। प्रबोध सक्सेना मार्च ३१ दिनाङ्के निवृत्तः

आसीत्। केन्द्रीयकार्मिकमन्त्रालयेन तस्मै षड्मासस्य विस्तारः प्रदत्तः, यस्य अवधिः ३० सितम्बर दिनाङ्के समाप्तः भवति। विस्तारस्य एषः प्रस्तावः मुख्यमन्त्रिणा सुखसुना एव प्रेषितः। अस्मिन् समये मुख्यमन्त्रिणा एतादृशः प्रस्तावः प्रेषितः वा इति अज्ञातम्। मुख्यमन्त्री सुखः लन्दन-यात्रातः प्रत्यागत्य रविवसरे सोमवासरे च अपराह्णे नवदिल्लीनगरे आसीत्। तस्य दिल्लीयात्रायाः अपि अधिकारिभिः निकटतया निरीक्षणं कृतम् आसीत्। एतस्मिन् समये प्रबोध सक्सेना अन्यः विस्तारः प्राप्नुयात् इति अपि चर्चा वर्तते। परन्तु न्यायालये प्रकरणस्य कारणात् एषा सम्भावना क्षीणा दृश्यते। छत्तीसगढस्य उदाहरणम् अनुसृत्य मुख्यमन्त्री हिमाचलप्रदेशे एकस्य वरिष्ठस्य आईएएस-अधिकारिणः कृते मुख्यसचिवस्य कर्तव्यं यावत् अग्रे आदेशं न प्राप्नुयात् तावत् यावत् नियुक्तुं शक्नोति इति अपि चर्चा वर्तते। सम्प्रति वरिष्ठतमः आईएएस-अधिकारी संजयगुप्ता अस्ति, यः १९८८ तमस्य वर्षस्य अधिकारी अस्ति, यः विद्युत्-मण्डलस्य अध्यक्षत्वेन कार्यं करोति। प्रबोध सक्सेना १९९० वर्गस्य आईएएस अधिकारी अस्ति, केके पन्तः १९९३ संवर्गस्य आईएएस अधिकारी अस्ति। सम्प्रति संजयगुप्ता केके पन्तः च मुख्यसचिवपदस्य प्रबलौ पक्षकारौ स्तः। मुख्यसचिवे कस्य नियुक्तिः कर्तव्या इति निर्णयः मुख्यमन्त्रिणः एव भवति।

कोटला-बडोगे शीघ्रमेव १०० शय्यायुक्तं अत्याधुनिकं व्यसन-निवृत्ति-केन्द्रं निर्मितं भविष्यति, ५.३४ कोटिरूप्यकाणां राशिः अनुमोदिता

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण मादकद्रव्यस्य दुरुपयोगं निवारयितुं व्यसनेन प्रभाविताः युनः समाजस्य मुख्यधारायां पुनः आनेतुं च व्यापकं द्विपक्षीया रणनीतिं स्वीकृता अस्ति। एषा रणनीतिः युनां मध्ये मादकद्रव्यस्य दुरुपयोगस्य निवारणं, पूर्वमेव व्यसनिनः पुनर्वासं च केन्द्रीक्रियते। पुनर्वासस्य सुविधायै राज्यसर्वकारेण सिरमौरमण्डलस्य कोटला- बडोगे इत्यत्र पर्याप्तस्थानयुक्तस्य १०० शय्यायुक्तस्य अत्याधुनिकस्य व्यसननिवृत्तिकेन्द्रस्य निर्माणार्थं ₹५.३४ कोटिरूप्यकाणाम् अनुमोदनं कृतम् इति सर्वकारस्य प्रवक्ता अवदत्।

दुरुपयोगस्य दुष्प्रभावस्य विषये ५.७६ लक्षाधिकाः जनाः अवगताः कृताः सन्ति। अस्मिन् अभियाने ५,६६० ग्रामाः, ४,३३२ शैक्षणिकसंस्थाः च समाविष्टाः सन्ति, येषु किशोरवयस्काः, युनः, महिलाः, सामान्यजनाः च विशेषतया केन्द्रीकृताः सन्ति। सः अवदत् यत् विधिरूपरेखां सुदृढां कृत्वा सर्वकारेण हिमाचलप्रदेशसङ्घटित-अपराध (निवारणनियन्त्रण) विधेयकं २०२५ पारितम् अस्ति, यस्मिन् मादकद्रव्यव्यापारे सम्बद्धानां कृते मृत्युदण्डः, आजीवनकारावासः, ₹१० लक्षपर्यन्तं दण्डः, अवैधरूपेण अर्जितसम्पत्त्याः ग्रहणं च सन्ति तदतिरिक्तं हिमाचलप्रदेशस्य मादकद्रव्याणां नियन्त्रितपदार्थानाञ्च (निवारण, व्यसननिवृत्तिः पुनर्वासः च) विधेयकः, २०२५ नशानिर्वाहः, पुनर्वासः, निवारकशिक्षा, आजीविका च उपक्रमाणाम् समर्थनार्थं राज्यनिधिं स्थापयति, तथैव अवैधमादकद्रव्यव्यापारे सम्बद्धानां कृते कठोरदण्डस्य प्रावधानं करोति। मादकद्रव्याणां अवैधनिर्माणं निवारयितुं सर्वकारः उपविभागीयदण्डाधिकारिणः नेतृत्वे विशेषनिरीक्षणसमित्याः अपि सङ्घटनं कुर्वन् अस्ति, यत्र आबकारी, पुलिस, स्वास्थ्यविभागस्य अधिकारिणः सन्ति, येन संहितासम्बद्धानां औपचारिकतानां निरीक्षणं भवति, मादकद्रव्यस्य अनुज्ञापत्रधारकाणाम् औषधकम्पनीनां नियमनं भवति। प्रवक्ता अवदत् यत् राज्यसर्वकारः अपराधिनां विरुद्धं निवारणं, पुनर्वासं, जागरूकतां, दृढं प्रवर्तनं च केन्द्रीकृत्य हिमाचलप्रदेशं मादकद्रव्यरहितं राज्यं कर्तुं स्वस्य प्रतिबद्धतां पुनः वदति।

हिमाचलकाङ्ग्रेस-अध्यक्षस्य घोषणायाः तिथिः

निर्धारिता, सप्तनामानि पंक्तौ सन्ति; मुख्यमन्त्री उपमुख्यमन्त्री च दिल्लीं प्रति गमिष्यतः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य काङ्ग्रेसपक्षस्य शीघ्रमेव नूतनः अध्यक्षः भविष्यति। समयसीमा निर्धारिता अस्ति। नूतनाध्यक्षस्य घोषणा अक्तूबर १५ दिनाङ्कात् पूर्वं भविष्यति। प्रक्रिया त्वरिता कृता अस्ति। सूत्रानुसारं मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः अक्टोबर-मासस्य तृतीयदिनानन्तरं दिल्लीं प्रत्यागन्तुं शक्नोति। मुख्यमन्त्रिणः अतिरिक्तम् उपमुख्यमन्त्री अपि दिल्लीनगरं गमिष्यति। नूतनाध्यक्षस्य नाम्नि अन्तिमनिर्णयः दिल्लीनगरे दलस्य शीर्षनेतृभिः सह समागमे भविष्यति। अस्मिन् वर्षे दिसम्बरमासे पंचायतनिर्वाचनं निर्धारितम् अस्ति। अतः शीर्षनेतृत्वम् राज्यस्य, मण्डलस्य च कार्यकारिणीसमित्या सह नूतनस्य अध्यक्षस्य घोषणायां विलम्बं न करिष्यति। राज्यस्य अध्यक्षस्य घोषणायाम् एव राज्यकार्यकारिण्यायाः सङ्घटनं भविष्यति। जिलाध्यक्षाः नियुक्ताः भविष्यन्ति। ततः जिलाध्यक्षाः जिलाकार्यकारिण्याः तथा खण्डकार्यकारिण्याः समितिं निर्मास्यन्ति।

२०२४ तमस्य वर्षस्य नवम्बरमासात् काङ्ग्रेसकार्यसमितिः विघटिता अस्ति

नवम्बर २०२४ तमे वर्षे राष्ट्रियाध्यक्षः मल्लिकार्जुनः खड्गे इत्यनेन राज्यकार्यसमितिः, जिला, खण्डकाङ्ग्रेससमितीनां च विघटनं कृतम्। प्रदेशाध्यक्षा प्रतिभासिंह एव दलस्य कार्याणि निरीक्षते।

वीरभद्रसिंहस्य प्रतिमायाः

अनावरणम् अक्तूबर १३ दिनाङ्के

अक्तूबरमासस्य १३ दिनाङ्के राजधानी- शिमलानगरस्य रिजस्थले पूर्वमुख्यमन्त्रिणः स्वर्गीय-वीरभद्रसिंहस्य प्रतिमायाः अनावरणं भविष्यति। राष्ट्रीयध्यक्षः मल्लिकार्जुनः खड्गे, महासचिवः प्रियङ्का वाझा, अन्ये च अनेके नेतारः शिमलानगरे भविष्यन्ति। वीरभद्रसिंहस्य प्रतिमायाः अनावरणात् पूर्वं कार्यसमित्याः घोषणा भविष्यति इति सूत्राणि सूचयन्ति। प्रतिमायाः अनावरणं सर्वकारीयः कार्यक्रमः अस्ति। दिसम्बरमासे पंचायतनिर्वाचनं निर्धारितम् अस्ति। मुख्यमन्त्री पूर्वमेव उक्तवान् यत् सर्वे तस्य समानाः सन्ति। उच्चाज्ञा यस्य नियुक्तिं करोति तस्य समर्थनं करिष्यति। राज्याध्यक्षस्य नियुक्तौ मुख्यमन्त्रिणः मतं सर्वोपरि भविष्यति।

काङ्ग्रेसराज्याध्यक्षस्य स्पर्धायां सप्तनामानि

अनेके नेतारः हिमाचलकाङ्ग्रेससमितेः अध्यक्षपदस्य स्पर्धां कुर्वन्ति।

सरदारपटेलविश्वविद्यालये मंडी इत्यत्र प्रश्नोत्तरी-प्रतियोगितायाः विशिष्टव्याख्यानस्य च आयोजनम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. अमित शर्मा। सरदारवल्लभभाईपटेलवर्यस्य 150तमायां जयन्त्यवसरे सरदारपटेलविश्वविद्यालयस्य मंडी इत्यस्य इतिहासविभागस्य इतिहास-सोसायटीद्वारा प्रश्नोत्तरीप्रतियोगितायाः विशिष्टव्याख्यानस्य च सफलम् आयोजनं कृतम्। प्रश्नोत्तरीप्रतियोगितायां विद्यार्थिभिः उत्साहपूर्वकं भागग्रहणं कृतम्। प्रतियोगितामाध्यमेन विद्यार्थिषु राष्ट्रनायकस्य सरदारपटेलस्य जीवनमूल्यानि प्रति गहनजिज्ञासा, प्रेरणा च जागृता अभवत्। कुलपतिः प्रो. ललितकुमार अवस्थीवर्यः अस्मिन् अवसरे निजसंदेशे अकथयत् विश्वविद्यालयस्य इतिहासविभागेन आयोजिताः एतादृशानि आयोजनानि विद्यार्थिभ्यः न केवलं ऐतिहासिकचेतनां प्रददति अपि तु तान् सामाजिकदायित्वानां निर्वहणाय अपि प्रेरितान् कुर्वन्ति। नशामुक्तभारते सदृशेषु विषयेषु विशेषव्याख्यानानि युवावर्गं सदृशं दर्शयन्ति। मम विश्वासोऽस्ति यत् विद्यार्थिनः सरदारपटेलस्य आदर्शैः प्रेरिताः भूत्वा राष्ट्रनिर्माणे स्वसक्रियभूमिकां निर्वहयन्ति। इतिहासविभागाध्यक्षः डॉ.

राकेशकुमारशर्मा उक्तवान् यत् इतिहाससोसायटीद्वारा आयोजिताः एवं विधाः कार्यक्रमाः न केवलं शैक्षणिकदृष्ट्याः अपि तु विद्यार्थिनां राष्ट्रहितकार्येषु सक्रियसहभागिताम् अपि प्रेरका भवन्ति। असौ प्रतियोगितायां प्रथमस्थाने स्थितस्य चित्रकूटदलस्य मुनीश-सुशांतौ, द्वितीयस्थाने किष्किन्धादलस्य विक्रांत अनन्यौ, तृतीयस्थाने पंचवटीदलस्य सुहानी-पूजा च सम्प्रेरिताः। अवसरेऽस्मिन् आयोजिते विशेषव्याख्याने प्रबन्धनविभागस्य अधिष्ठाता, विभागाध्यक्षश्च डॉ. पवनकुमार चाँद मुख्यवक्तरूपेण उपस्थितः आसीत्। सः नशामुक्तभारतम् इति विषये सारगर्भितं व्याख्याने अवदत् यत् डॉ. व्यसनानि समाजस्य युवावर्गस्य भविष्याय महान् संकटं अस्ति। कार्यक्रममे विभागाध्यक्षः डॉ. राकेशकुमारशर्मा, सहायक-आचार्यः राजेशशर्मा, शोधार्थी राहुलः, वेदः, डोल्मा, राजुः सूर्यप्रकाशश्च, इतिहाससोसायटी अध्यक्षः सानू कुमारः, सचिवः लखविंदरकुमारसहितं सर्वे पदाधिकारिणः विद्यार्थिनश्च उपस्थिताश्च आसन्। कार्यक्रमस्य समापनं राष्ट्रगानेन अभवत्।

श्री जगन्नाथमन्दिरे शाबरश्रीक्षेत्र-कोरा-पुटमण्डले कोटिः बालाः संस्कृतं पठिष्यन्ति

हिमसंस्कृतवार्ता:- शास्त्री अधरः, **उत्कलप्रदेशः।** कोरापुट इव दूरस्थे क्षेत्रे संस्कृतपाठाः पाठनीयाः। एतत् नवीदिल्लीनगरस्य केन्द्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयसम्बद्धे शाबरश्रीक्षेत्रज्ञानमन्दिरस्य पत्रकारसम्मेलने सूचितम्। अस्यां साम्वादिकसम्मेलिन्यां जयपुर विधायकः श्री तारा प्रसाद बहिनीपति महोदयेन साकं मन्दिरसञ्चालनसमितेः सम्पादकः श्री भवानी शङ्कर आचार्यः उपस्थितः आसीत्। कोरापुटे शाबरश्रीक्षेत्रसंस्कृतविद्यापीठे पाठ्यक्रमो प्रारम्भो भविष्यति। अस्मिन् विद्यापीठे प्रथमा, पूर्वमध्यमा, प्राक् शास्त्री, योगशास्त्रं, कर्मकाण्डस्तथा पुरोहितपाठ्यक्रमेण सह योगशास्त्रे पीजी डिप्लोमा अध्ययन शिक्षाप्रदानं भविष्यति। अविभक्तकोरापुटमण्डलस्य सर्वेषु क्षेत्रेषु बालकाः संस्कृतशिक्षणस्य अवसरं प्राप्स्यन्ति। कोरापुटमण्डलस्य कोटिआक्षेत्रे बालकानां कृते संस्कृतभाषा पाठिता भविष्यति इति जयपुर विधायकः ताराबहिनीपति महाशयः अवदत्। मन्दिरप्रबन्धनसमितेः अधिकारिणः अन्येषां च पत्रकारसम्मेलने उपस्थिताः आसन्।

प्रधानमन्त्री श्रीनरेन्द्रमोदी नवदेहल्यां भारतीय-जनता-पार्टी इति दलस्य नवनिर्मित-कार्यालयस्य समुद्घाटनमकरोत्

हिमसंस्कृतवार्ता:- प्रधानमन्त्री श्रीनरेन्द्रमोदी राष्ट्रिय-राजधान्यां नवदेहल्यां भारतीय-जनता-पार्टी इति दलस्य नवनिर्मित-कार्यालयस्य समुद्घाटनमकरोत्। अवधेयं यत् त्रयोविंशतिकद्विसहस्राब्दे जूनमासे भारतीयजनतापार्टीति दलस्य अध्यक्षः जगतप्रकाशनड्डाः एतस्य दलीयकार्यालयस्य आधारशिलां स्थापितवान् आसीत्। उद्घाटनावसरे प्रधानमन्त्रिणा कथितं यत् नवरात्रावसरे दलेनाद्य नवीनः कार्यालयः प्राप्तः, तच्च हर्षस्य विषयोस्ति, भारतीयजनतापार्टीति दलस्य स्थापना अशीत्यधिकएकोनविंशे शताब्दे जाता आसीत् तदारभ्य कार्यकर्तारः पुरुषार्थं कृत्वाद्य दलं उन्नतशिखरं यावत् प्रापितवन्तः, अस्मिन् अवसरे भाजपेति दलस्य अध्यक्ष श्रीनड्डाः देहलीभाजपेतिदलीयः प्रमुखः श्रीविरेंद्रसचदेवाः चापि समुपस्थितः आसीत्।

हिमाचलकांग्रेसविस्तारः..... शिक्षामन्त्री रोहितठाकुरः राज्यपक्षस्य अध्यक्षपदं स्वीकर्तुं सम्मतिं कृतवान्। सः "एकपक्षः, एकः सर्वकारः" इति सिद्धान्तेन चालितः अस्य पदस्य कृते स्वस्य मन्त्रिपदं त्यक्तुं अपि इच्छति। सः अधुनैव दिल्लीनगरे आयोजिते सत्रे शीर्षनेतृत्वस्य समक्षं स्वप्रकरणं प्रस्तुतवान्। तस्यातिरिक्तं कुलदीपराठौरः, विनयकुमारः, विनोदसुल्तानपुरी, आशीषबुटेलः, संजय अवस्थी, सुरेशकुमारः इत्येतेषां नामानां चर्चा क्रियते। विनयकुमारः अपि दलस्य राष्ट्रीयध्यक्षेण सह मिलितवान्।

दलनेतृभिः अनेकवारं सङ्घटनस्य निर्माणस्य विषयः उत्थापितः

राज्यस्य काङ्ग्रेस-अध्यक्षस्य नियुक्तेः अनन्तरमेव एतत् संस्थायाः निर्माणं भविष्यति।

भारतदेशे 'राष्ट्रीय-अंतरिक्षदिवसः'

प्रतिवर्षं २३ अगस्त तिथिः भारतदेशे 'राष्ट्रीय अंतरिक्ष दिवस' इति मन्यते। २३ अगस्त २०२३ तिथौ भारतीयांतरिक्ष-अनुसंधान-संस्थाया अत्युत्तमं कार्यं दर्शितमस्ति। अस्मिन् दिवसे भारतस्य यानं चंद्रस्य दक्षिण ध्रुवे सुरक्षितं अवतारितम्। चंद्रयान यन्त्रस्य षष्ठः तृतीयः प्रयासः आसीत्। प्रथमः प्रयासः २२ अक्टूबर २००८ तिथौ जातः आसीत्। तदा चंद्रे यानं प्राप्तं सफलं अभवत्। अस्मिन् याने चंद्रस्य पृष्ठभागे चित्राणि प्रेषितानि। न केवलं चित्राणि, अपि तु चंद्रस्य पृष्ठभागे जलस्य संकेतं अपि दत्तम्। २९ अगस्त २००९ तिथौ अस्मिन् याने सम्पर्कं विच्छिन्नम्। तस्मिन्परिणामे दशवर्षेण चंद्रयान २ अभियानं प्रारम्भं कृतम्। २२ जुलै २०१९ तिथौ लैंडरं च रोवरं सह यानं प्रक्षिप्तं जातं। यद्यपि अस्मिन् याने चंद्रे प्रवेशं कृतं, तथापि विक्रम लैंडरः चंद्रे पृष्ठभागे अवतरणं कर्तुं असमर्थः अभवत्। अस्मिन् विफलतायाः परिणामे पाठं शिक्षं गृहीत्वा तृतीयः प्रयासः २०२३ तिथौ कृतम्। २४ जुलै २०२३ तिथौ प्रक्षिप्तं यानं २३ अगस्त तिथौ सुरक्षितं चंद्रमंडले प्राप्तम्। विक्रम लैंडरं प्रज्ञानरोवरं च चंद्रे पृष्ठभागे सुसंगतं अवतारितम्। अस्मिन् यशेण चंद्रे यानं प्रेषयित्वा सह अधिकांशं राष्ट्रे भारतं गणयित्वा समं जातं। एतं यशं वर्धयितुं २०२४ तः २३ अगस्त तिथौ राष्ट्रीय-अंतरिक्ष-दिवसः समारोप्यते। २०२५ तिथौ २३ अगस्त द्वितीयम् अंतरिक्ष दिवसः उत्सवितुं जातं अस्ति।

१९५७ तमे वर्षे रूसदेशे 'स्पुतनिक' उपग्रहं अंतरिक्षे प्रक्षिप्तं कृत्वा अंतरिक्ष अनुसंधानं प्रारभत। ततः चत्वारि वर्षाणि भारतदेशे अंतरिक्षानुसंधानस्य प्रारंभः कृतः। अणुशक्तिः आयोगस्य अधिपत्ये १९६१ तिथौ 'अंतरिक्ष अनुसंधान विभागः' स्थापितम्। १९६९ तिथौ भारतीयांतरिक्ष-अनुसंधान-संगठनस्य (Indian Space Research Organisation) स्थापना अभवत्। अस्य संस्थायाः संक्षिप्तनाम 'इसरो' इति अस्ति। प्रारम्भे डॉ. विक्रमसाराभाई अस्य संस्थायाः मार्गदर्शनं कृतवान्। तस्य मृत्युपश्चात् अंतरिक्षायोगे अध्यक्षेभ्यः साराभाई-परंपरा सततं मार्गदर्शिता। भारते अंतरिक्ष अनुसंधानं मध्ये गौरवपूर्णं स्थानं प्राप्तम्। गत-मासे अमेरिकायाः 'नासा' संस्थया सहयोगेन निसार् उपग्रहं इस्रोणोपग्रहस्य प्रक्षेपणस्य आरम्भः १९७० तमे दशके जातः। १९७५ तमे वर्षे रूस-देशीय-अग्निबाणस्य साहाय्येन 'आर्यभट्ट' इत्यस्य नाम्ना उपग्रहः आकाशे प्रेषितः। ततः चत्वारि वर्षाणि अनन्तरं पुनरपि रूस-देशीय-अग्निबाणेन अन्यः उपग्रहः अंतरिक्षे प्रेषितः। द्वादश-शताब्द्यां ख्यातस्य गणितज्ञस्य 'भास्कराचार्य' इत्यस्य स्मरणार्थं तस्य उपग्रहस्य नाम 'भास्करः' इत्येव स्थापितम्। मध्ये समये अग्निबाण-विकास-कार्यं भारतदेशे निरन्तरं प्रवृत्तम्। इस्रो-संस्थया १९८० तमे वर्षे स्वकीयं SLV (Satellite Launch Vehicle) इत्याख्यं अग्निबाणं विकसितम्। तेन उपयुज्य 'रोहिणी' इत्याख्यः उपग्रहः अंतरिक्षे सफलतया प्रेषितः। अनन्तरं अधिकशक्तियुक्त-अग्निबाणानां निर्माणाय प्रयासः आरब्धः। एतेषां यत्नानां सफलतया भूस्थिर-कक्षायाम् उपग्रहस्य स्थापनेन साहसिकं कर्म इस्रो-संस्थया कृतम्।

'इन्सैट' इत्यस्य नाम्ना भूस्थिर-कक्षे भ्रमणं कुर्वतः अस्य उपग्रहस्य द्वारा क्रान्तिकरं कार्यं जातम्। अयं उपग्रहः निरन्तरं भारतस्य उपरि स्थितः अस्ति। अस्य द्वारा दूरसञ्चारः, दूरसंवेदनम्, वातावरणस्य पूर्वानुमानम् इत्यादीनि त्रयः कार्याणि क्रियन्ते। एतेन भारतस्य आर्थिक-औद्योगिक-प्रगत्यै महती गतीः प्राप्ताः। भूस्थिर-कक्षे सफलतां प्राप्त्वा, इस्रो-संस्थया ध्रुवीय-कक्षायाम् उपग्रहाणां प्रेषणाय लक्ष्यं कृतम्। अल्पे समये एव अत्र अपि सफलता प्राप्ता। ध्रुवीय-कक्षे भ्रमणं कुर्वतः एते उपग्रहाः विविधेषु देशेषु उपरि गच्छन्ति। एतेषां उपयोगेन अन्यदेशाः इस्रो-संस्थायै शुल्कं ददति। एतेन भारताय विदेशी-मुद्रायां उत्तमं लाभं लभ्यते। एकविंशतितमे शतके भारतीय-अंतरिक्ष-अनुसन्धान-संस्थाया चन्द्राय लक्ष्यं निश्चितम्। अस्माकं देशे अनेके उत्सवाः चन्द्रगत्यनुसारं आयोज्यन्ते। तथापि चन्द्रस्य सुसंगत-अध्ययनं न कृतम्। तदर्थं चन्द्रं प्रति यानस्य प्रेषणाय योजना कृता। यथा पूर्वं निर्दिष्टं, तृतीय-प्रयासे २०२३ तमे वर्षे एतत् स्वप्नं पूर्णं जातम्। सूर्यः पृथिव्यै ऊर्जां प्रदाति। तस्मिन् विषये वैज्ञानिकेषु महत् कौतूहलं दृश्यते। पूर्वं भूमिः दुर्बिण्या सूर्यस्य अध्ययनं कृतम्। अधुना अंतरिक्षे दुर्बिणिं प्रेष्य सूर्यस्य समीपे अध्ययने यत्नः क्रियते। अस्मिन् क्षेत्रे अपि भारतदेशेन 'आदित्य' इत्याख्यं यानं प्रेषितम्। एतत् यानं पृथिव्याः १५ लक्ष-किलोमीटर-दूरस्थं स्थित्वा सूर्यं प्रति निरन्तरं निरीक्षणानि प्रेषयति। तेन सूर्यस्य रचना, ऊर्जा-निर्माण-प्रक्रिया, तत्रवर्ती वायुवेगाः च इत्यादीनां विषये सुस्पष्टं ज्ञानं प्राप्तव्यम्। 'आदित्य-यान-योजना' इस्रो-संस्थायाः एकः अतिमहत्त्वपूर्णः प्रयासः अस्ति।

गगनयानस्य

वैज्ञानिकप्रगतिः, राष्ट्रीय-अंतरिक्षदिवसः

अधुना इस्रो-संस्था 'गगनयान-योजना' अपि आरब्धवती। एषा यत्रा यथासम्भवम् सफलता प्राप्तवति चेत्, अस्माकं अंतरिक्ष-यात्रिकाः अपि अंतरिक्षे निवासं कर्तुं शक्नुवन्ति। सः दिवसः दूरः नास्ति। अल्पे काले एव भारतीयः वैज्ञानिकाः तन्त्रज्ञाश्च अंतरिक्षे क्षेत्रे अतिशय उत्तमं कार्यं कृतवन्तः। अस्य प्रगतिः सर्वसामान्यजनान् प्रति ज्ञातव्या। विशेषतः विद्यालय-महाविद्यालय-विद्यार्थिनः अंतरिक्ष-अनुसन्धानस्य परिचयं प्राप्नुयुः इति आवश्यकम्। तदर्थं शैक्षिक-संस्थाः च स्वयंसेवी-संस्थाः च मिलित्वा सहकार्यं कुर्वन्तु। राष्ट्रीय-अंतरिक्ष-दिनस्य अवसरे, बहुषु स्थलेषु एते प्रयासाः भविष्यन्ति इति आशां कुर्मः।

सफलतया अंतरिक्षे स्थापयितुं भारतीय अंतरिक्ष अनुसंधान संस्थायाः यात्रा अत्युत्तमा साक्षात्कृता अस्ति।.... संकलितम्..... अनुवादितम्...सुधा साठे,मुंबई

'अध्येता' इत्यस्य वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने 'अध्येता' इत्यस्य वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये। प्रथमं विदेशकार्यमन्त्री जयशङ्करः उक्तवान्, 'अधुना सप्ताहाः सामाजिकमाध्यमेषु कृताः घोषणाः च परिणामं निर्धारयन्ति'। तेन विपणि-अनिश्चिततां दूरीकर्तुं सूचितम्।

काव्या- आम्, सत्यम्। सामाजिकमाध्यमस्य प्रभावः प्रमादकरः। अन्यस्मिन् विषये, काङ्ग्रेसनेता शशि-थरुरः उक्तवान् अस्ति, 'समूह-व्यवस्थापने त्रुटयः दुर्घटनानां कारणम्'। सः सर्वकारान् पदक्षेपान् स्वीकर्तुं निवेदितवान् अस्ति।

नन्दिनी- आम्, एषः गम्भीरः विषयः। दुर्घटनाः निवारणीयाः। इतः परम्, चैतन्यान्द-सरस्वती नामकः स्वयं-घोषितः धर्मगुरुः लैङ्गिक-उत्पीडन-प्रकरणे गृहीतः, पञ्चदिवसीयाम् आरक्षक-अभिरक्षां प्रेषितश्च।

काव्या- आम्, एतादृशानि प्रकरणानि अध्यात्मं कलङ्कयन्ति। विषयान्तरं करोमि। अद्य नवरात्रेः सप्तमः दिवसः, यः मात्रे कालरात्र्यै समर्पितः। सा दुर्गादेव्याः उग्ररूपम्।

नन्दिनी- सत्यम्, देवी सर्वान् अनुगृह्णातु। एवम् अद्यतनः 'अध्येता' इति वार्ता-कार्यक्रमः समाप्यते। श्वः नूतनैः वार्ताशीर्षकैः सह पुनः मिलामः। नमस्कारः।

- ईदर-धीरजः, हैदराबादः

"वन्दे संस्कृतमातरम्"

"लौकिकन्यायकोशः"

"तालवृक्षच्छायान्यायः"

तालवृक्षः अत्यन्त उन्नतः भवति। अतः तस्य अधिका छाया न भवति आतपनिवारणार्थं तस्य नातीव उपयोगः। एवं कश्चन मनुष्यः अत्यन्ते उन्नतपदादि प्राप्य स्वयं श्रेष्ठो भवति चेदपि अन्येषां कृते तस्य उपयोगो न भवतीति अनेन बोध्यते।

-डा वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्